

УДК 351.82:332.146.2](477)”366”
DOI: 10.31673/2786-7412.2026.015908

Ірина КРИЛОВА

доктор наук з державного управління, кандидат юридичних наук,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі
ORCID ID: 00000-0003-2667-92457

Iryna KRYLOVA

Doctor of Sciences in Public Administration, Candidate of Juridical Sciences,
Associate Professor of the Department of Public Administration and Administration,
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav
ORCID ID: 0000-0003-2667-9245

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ПАРАДИГМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
РЕГІОНАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ: ВІД ЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ДО МЕРЕЖЕВОЇ
ВЗАЄМОДІЇ В УМОВАХ ВІДНОВЛЕННЯ**

**TRANSFORMATION OF THE PARADIGM OF PUBLIC GOVERNANCE OF
REGIONAL DEVELOPMENT: FROM CENTRALIZATION TO NETWORK
INTERACTION IN THE CONDITIONS OF RECOVERY**

***Анотація.** Метою статті є аналіз особливостей трансформації парадигми публічного управління регіональним розвитком в Україні, зокрема вивчення процесів відходу від централізованих управлінських моделей до мережевої взаємодії органів влади в умовах відновлення територій. Автор розглядає сучасну практику реалізації публічної політики, у якій виявлено проблеми нормативно-правового регулювання, низький рівень координації між органами влади, надмірну бюрократизацію процедур та обмежену ефективність механізмів контролю й підзвітності. Підкреслюється, що накопичені труднощі пов'язані з тривалим домінуванням ієрархічно-централізованої моделі управління, що обмежувало адаптивність системи до локальних потреб і специфіки розвитку територій. У статті обґрунтовано, що ефективність публічного управління дедалі більше залежить від компетентності людського капіталу, аналітичних навичок та здатності інституцій створювати умови для їх реалізації. Розглянуто стратегічне планування як важливий механізм забезпечення узгодженості рішень, що поєднує централізовані орієнтири із локальними потребами громад. Особлива увага приділяється ролі органів місцевого самоврядування та військових адміністрацій у процесі координації, забезпечення безпеки, мобілізації ресурсів та реалізації заходів з відновлення територій. Аналіз оновленої Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки демонструє зміну ієрархії стратегічних цілей: безпекові пріоритети набувають визначального значення, а регіональна політика інтегрує безпекові, відновлювальні та євроінтеграційні орієнтири. Стратегічне планування набуває рис адаптивного та антикризового інструменту, що передбачає горизонтальні механізми взаємодії, мережеві формати співпраці та активну участь громад у процесах прийняття рішень.*

Висновки дослідження свідчать, що війна стала детермінантою глибинної трансформації публічного управління: від первісного посилення централізації до формування складної системи, де стратегічні рішення виробляються у взаємодії державних, військових та місцевих інституцій, а також недержавних акторів. Оновлена Стратегія закладає основу для поєднання державних пріоритетів із локальними ресурсами та потребами, створюючи умови для формування стійких, гнучких і взаємопов'язаних моделей регіонального розвитку.

Ключові слова: публічне управління, регіональний розвиток, стратегічне планування, воєнний стан, місцеве самоврядування, військові адміністрації, адаптивне управління, мережеві форми взаємодії, безпека, відновлення.

Abstract. *The purpose of the article is to analyze the features of the transformation of the paradigm of public governance of regional development in Ukraine, particularly examining the shift from centralized governance models toward network-based interaction among public authorities in the context of territorial recovery. The author examines contemporary practices of public policy implementation, identifying problems related to regulatory and legal frameworks, insufficient coordination between public authorities, excessive bureaucratization of procedures, and limited effectiveness of control and accountability mechanisms. It is emphasized that these challenges stem from the long-standing dominance of a hierarchical and centralized governance model, which constrained the system's adaptability to local needs and territorial development specifics.*

The article substantiates that the effectiveness of public governance increasingly depends on the competence of human capital, analytical capacities, and the ability of institutions to create conditions for their effective application. Strategic planning is considered an important mechanism for ensuring policy coherence, combining centralized strategic priorities with the local needs of communities. Particular attention is paid to the role of local self-government bodies and military administrations in coordination processes, security provision, resource mobilization, and implementation of territorial recovery measures.

The analysis of the updated State Regional Development Strategy for 2021–2027 demonstrates a shift in the hierarchy of strategic objectives, where security priorities gain decisive importance and regional policy integrates security, recovery, and European integration orientations. Strategic planning acquires the characteristics of an adaptive and crisis-management tool, incorporating horizontal interaction mechanisms, network cooperation formats, and active community participation in decision-making processes.

The study concludes that the war has become a determinant of profound transformation in public governance – from the initial strengthening of centralization toward the formation of a complex system in which strategic decisions are developed through interaction among state, military, and local institutions, as well as non-governmental actors. The updated Strategy establishes the foundation for aligning national priorities with local resources and needs, creating conditions for sustainable, flexible, and interconnected models of regional development.

Keywords: public governance, regional development, strategic planning, martial law, local self-government, military administrations, adaptive governance, network interaction, security, recovery.

Постановка проблеми. Трансформація публічного управління регіональним розвитком в Україні останніми роками зумовлюється поєднанням адміністративних реформ та умов воєнного стану. Зміни у структурі владних інститутів і розподілі повноважень між центральними органами, військовими адміністраціями та органами місцевого самоврядування створюють нові рамки для прийняття стратегічних рішень і визначення пріоритетів розвитку територій, а також підкреслюють необхідність переосмислення традиційних механізмів управління.

У цьому контексті поєднання централізованих рішень із локальною ініціативою та ефективна взаємодія між різними рівнями влади є важливими аспектами. Тому здатність інтегрувати державні пріоритети з потребами громад і забезпечити координацію дій у складних умовах визначає ефективність стратегічного планування та стійкість регіонального розвитку, що стає важливим чинником у процесі відновлення територій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні дослідження у сфері публічного управління свідчать про постійне ускладнення взаємодії між різними рівнями влади та необхідність адаптивних механізмів до прийняття рішень. Зокрема, Корнієвський С. визначає сучасні тенденції наукових досліджень у публічному управлінні, виділяючи важливі методологічні підходи до оцінки ефективності регіональної політики [1]. Омельченко Д. аналізує сутність механізмів публічного управління в умовах сталого розвитку [2]. Таран О. досліджує стратегічний форсайт як інструмент прогнозування та управління ризиками регіонального розвитку [3]. Криворучко І. зосереджується на специфіці публічного управління в умовах війни [4]. Скоморовський О. описує особливості реалізації місцевого самоврядування під час воєнного стану [5]. Динник І. акцентує увагу на стратегуванні регіонального розвитку у кризових умовах [6]. Павчук І. досліджує адміністративні повноваження військових адміністрацій і місцевого самоврядування, показуючи, як відбувається трансформація функцій та координації між різними рівнями влади [7].

Метою статті є аналіз трансформації парадигми публічного управління регіональним розвитком в Україні, зокрема визначення процесів переходу від централізованого управління до мережевої взаємодії органів влади в умовах відновлення територій.

Виклад основного матеріалу. Сучасна практика реалізації публічної політики в Україні виявляє наявність проблем у функціонуванні системи публічного управління. До них, зокрема, належать внутрішня суперечливість нормативно-правового регулювання, недостатній рівень координації між органами публічної влади, збереження надмірно бюрократизованих управлінських процедур, а також обмежена дієвість механізмів контролю та підзвітності. Водночас дефіцит кваліфікованих управлінських кадрів і недостатня прозорість діяльності публічних інституцій істотно знижують ефективність управлінських рішень та стримують розвиток регіонів у довгостроковій перспективі [4, с. 42].

Зазначені проблеми не мають ізольованого характеру, тому що формуються внаслідок тривалого домінування ієрархічних управлінських механізмів, зорієнтованих переважно на адміністративний контроль. У таких умовах управлінська система виявляється малочутливою до локальних потреб і специфіки розвитку територій, що особливо відчутно в періоди глибоких соціально-економічних потрясінь. Відтак, у цьому контексті доцільно звернути увагу на зміну

ролі публічної влади з безпосереднього адміністративного впливу на функцію узгодження та координації дій різних суб'єктів, у результаті чого управлінські рішення формуються з урахуванням різних поглядів та ресурсних можливостей, що є особливо важливим у процесах відновлення та стабілізації регіональних соціально-економічних систем.

Водночас формування дієвої системи публічного управління в сучасних умовах об'єктивно потребує безперервного оновлення політичних та економічних інститутів. Навіть складні за своїм змістом інституційні зміни виступають необхідною передумовою збереження адаптивності управлінської системи та її спроможності реагувати на нові виклики. За відсутності таких змін публічні інститути поступово втрачають здатність забезпечувати узгоджений розвиток і ефективно виконувати свої функції в умовах зростаючої невизначеності [1, с. 139].

У цьому контексті спостерігається зміщення акцентів у підходах до ухвалення управлінських рішень, коли пріоритет поступово переходить до застосування професійних знань, аналітичних компетентностей та практичного досвіду. Відтак, ефективність управління дедалі більше визначається якістю людського капіталу та здатністю інституцій створювати умови для його повноцінної реалізації.

Своєю чергою, публічне управління регіональним розвитком в Україні об'єктивно потребує застосування адекватних управлінських механізмів, орієнтованих на результативне подолання накопичених соціально-економічних і просторових диспропорцій. У цьому вимірі механізми публічного управління регіональним розвитком доцільно розглядати як цілісну сукупність інструментів, процедур і практичних заходів, за допомогою яких органи публічної влади здійснюють цілеспрямований вплив на суспільні процеси з метою досягнення визначених орієнтирів сталого розвитку [2].

Разом із тим ефективність вищенаведених механізмів значною мірою залежить від здатності управлінської системи враховувати змінювані умови функціонування регіонів, адже складність сучасних трансформаційних процесів зумовлює необхідність гнучкого реагування на локальні потреби, що, своєю чергою, вимагає поєднання нормативно закріплених інструментів із практиками ситуативного управління. За цих умов зростає роль горизонтальної координації та неформальних каналів взаємодії, які доповнюють традиційні адміністративні методи та підвищують адаптивність управлінських рішень.

Особливо важливими зазначені питання є в умовах воєнного стану, коли управлінська система функціонує в режимі підвищеної відповідальності та обмежених ресурсів. За таких обставин принципово важливим є чітке інституційне розмежування повноважень між державними органами та органами місцевого самоврядування. Забезпечення національної та регіональної безпеки належить до виключної компетенції держави, що реалізується, зокрема, через діяльність військових адміністрацій, тоді як органи місцевого самоврядування зберігають свої повноваження у сфері вирішення питань місцевого значення в межах, визначених чинним законодавством [7].

Водночас недотримання такого розмежування створює ризики інституційної невизначеності та зниження керованості територіальними процесами. Суміщення посад керівників органів місцевого самоврядування, їхніх виконавчих органів і військових адміністрацій суперечить принципам правової визначеності та підзвітності, що може призводити до конфлікту інтересів і

розмивання відповідальності. У цьому сенсі чітка диференціація функцій виступає передумовою збереження рівноваги між централізованими управлінськими рішеннями та самостійністю місцевого рівня в умовах відновлення.

З огляду на зазначені ризики стає очевидною необхідність трансформації управління, що поєднує чітку диференціацію повноважень із системним та довгостроковим плануванням. Тому саме стратегічне планування регіону забезпечує формалізацію функцій різних інституцій та створює умови для узгодженого прийняття рішень, які враховують централізовані орієнтири та локальні потреби громад.

Відтак, стратегічне планування розвитку регіону як специфічна форма публічної управлінської діяльності ґрунтується на систематичному дослідженні поточного стану території та передбачає комплексний аналіз зовнішнього середовища її функціонування та внутрішнього соціально-економічного потенціалу. У цьому процесі здійснюється ідентифікація важливих проблем регіонального розвитку, формування концептуальних засад майбутніх змін, а також порівняльна оцінка можливих стратегічних альтернатив. Важливою характеристикою стратегічного планування є його комунікативний вимір, що забезпечується обов'язковим залученням територіальної громади [3, с. 120].

У цьому зв'язку доцільно зазначити, що ефективність стратегічних документів визначається насамперед рівнем довіри між суб'єктами, залученими до їх формування та реалізації. Саме через діалог і поступове узгодження позицій знижується ймовірність формального характеру стратегій, які часто залишаються декларативними.

Поряд з тим, умови воєнного стану додатково підсилюють значення стратегічного планування як чинника забезпечення стійкості публічного управління на регіональному рівні, тому що від якості стратегічних рішень залежить здатність регіонів зберігати керованість, забезпечувати базові потреби населення та адаптуватися до надзвичайних викликів. За усталеною практикою напрями регіонального розвитку формуються органами центральної виконавчої влади з урахуванням загальнодержавних фінансових можливостей, що об'єктивно впливає на масштаби й темпи реалізації відповідних стратегій [6, с. 14].

Тому у кризових умовах особливо виразно проявляється потреба в більш тісному узгодженні загальнодержавних пріоритетів із регіональними особливостями. Надмірна орієнтація виключно на централізовані фінансові ресурси може обмежувати ініціативність територій та звужувати простір для альтернативних управлінських рішень. За таких обставин стратегічне планування поступово трансформується у процес рівноваги між централізованими орієнтирами та локальними можливостями, що створює основу для формування більш адаптивних і стійких моделей регіонального розвитку в умовах відновлення.

Продовжуючи аналіз, зауважимо, що зміна обсягу та змісту повноважень органів місцевого самоврядування в умовах утворення військових адміністрацій насамперед проявляється у трансформації механізмів управління територіями. За таких обставин військові адміністрації набувають визначального впливу на важливі управлінські процеси, зокрема у сфері забезпечення безпеки населених пунктів, організації охорони громадського порядку, а також розподілу й використання матеріальних та фінансових ресурсів. Унаслідок цього відбувається тимчасове переорієнтування управлінських функцій, що змінює традиційну

конфігурацію повноважень на місцевому рівні та зумовлює переосмислення ролі локальних інститутів у системі публічного управління [5, с. 609].

Водночас зазначені процеси не зводяться виключно до звуження ролі органів місцевого самоврядування. Навпаки, в умовах воєнних викликів спостерігається розширення спектра їхніх функціональних завдань, зумовлене необхідністю забезпечення життєдіяльності громад. Для розуміння масштабів цих змін доцільно звернутися до вихідної, умовно «довоєнної», моделі публічного управління регіональним розвитком, закріпленої у чинному законодавстві. Так, відповідно до статті 1 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 № 586-XIV [8], місцеві державні адміністрації визначалися як місцеві органи виконавчої влади, що здійснюють виконавчу владу на відповідній території та реалізують делеговані радами повноваження. У цьому контексті регіональний розвиток розглядався переважно крізь адміністративно-ієрархічне управління, де стратегічні орієнтири формувалися «згори донизу», а місцевий рівень виконував функцію адаптації державної політики до територіальних особливостей.

Подальша конкретизація цієї моделі простежується у статті 13 зазначеного Закону [8], яка закріплює за місцевими державними адміністраціями широкий спектр повноважень у сферах соціально-економічного розвитку, бюджетної політики, управління майном, реалізації державної регіональної політики, а також оборонної роботи та мобілізаційної підготовки. Відтак, стратегічне планування розвитку регіонів до початку повномасштабної війни перебувало в рамках класичної парадигми централізованого публічного управління, у якій важливу роль відігравали вертикально підпорядковані органи виконавчої влади, тоді як координація з органами місцевого самоврядування мала переважно формалізований характер.

Водночас законодавство про місцеве самоврядування закріплювало значний обсяг власних і виключних повноважень територіальних громад. Зокрема, статті 25 і 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР [9] визначали загальну та виключну компетенцію сільських, селищних і міських рад, включно із затвердженням програм соціально-економічного розвитку, місцевих бюджетів, цільових програм та управління комунальною власністю. У стратегічному вимірі наведений факт створив потенціал для розвитку децентралізованих підходів, однак фактична реалізація цих повноважень значною мірою залишалася залежною від рішень державних адміністрацій та загальнонаціональних пріоритетів.

Початок повномасштабної війни істотно змінив функціональне наповнення зазначених норм і практику їх застосування. Формально зберігаючи дію базових законів, держава була змушена переосмислити співвідношення централізації та автономії у публічному управлінні. В умовах воєнного стану пріоритет набули питання безпеки, мобілізації ресурсів і забезпечення безперервності влади, що об'єктивно посилює роль державних і військових адміністрацій у прийнятті стратегічно важливих рішень. Водночас вказане посилення започаткувало нову конфігурацію взаємодії між рівнями влади.

Наприклад, важливим у цьому аспекті є механізм заміщення або доповнення органів місцевого самоврядування військовими та військово-цивільними адміністраціями на територіях, де ради не могли здійснювати свої повноваження. Відповідно до положень законодавства у сфері цивільного захисту та рішень про обов'язкову евакуацію населення, функції щодо встановлення податкових пільг,

управління майном і реагування на кризові ситуації тимчасово переходили до військових адміністрацій, що засвідчує трансформацію стратегічного планування у напрямку адаптивного управління, спрямованого на збереження життєздатності та відновлення територій.

Разом із тим саме в умовах війни чітко проявилася нова роль органів місцевого самоврядування як важливих «вузлів» горизонтальної взаємодії. Навіть за обмеження колегіальних процедур і посилення одноосібних управлінських рішень громади залишилися основними носіями знань про локальні потреби, соціальну динаміку та ресурсний потенціал. У цьому сенсі норми статей 25 і 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» набули нового змісту, тому їх практична реалізація дедалі більше залежала від неформальних механізмів координації з військовими адміністраціями, волонтерськими структурами та міжнародними партнерами.

Одним із основних чинників трансформації інституційної системи стало застосування положень статті 4 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» від 12.05.2015 № 389-VIII [10], які суттєво змінили конфігурацію публічного управління на регіональному та місцевому рівнях. Законодавче закріплення утворення військових адміністрацій як тимчасових державних органів означало посилення управлінської вертикалі з метою забезпечення оборони, громадської безпеки, захисту критичної інфраструктури та безперервності владних функцій. У таких умовах стратегічні рішення щодо розвитку територій інтегрувалися в аспект безпекового адміністрування, що обмежувало автономію місцевого рівня у формуванні довгострокових пріоритетів.

Водночас механізм утворення військових адміністрацій, передбачений частинами 2-4 статті 4 зазначеного Закону, не ліквідував повністю роль місцевого самоврядування, а трансформував її. Можливість призначення сільського, селищного або міського голови начальником військової адміністрації населеного пункту свідчить про прагнення зберегти інституційну спадковість і використати локальне знання в умовах централізованого управління [10]. У ході стратегічного планування наведене означало поєднання короткострокових безпекових рішень із урахуванням соціально-економічних особливостей територій.

У цьому контексті змінюється і характер взаємодії між державними органами, військовим командуванням та органами місцевого самоврядування. Системна координація діяльності військових адміністрацій Генеральним штабом Збройних Сил України та Кабінетом Міністрів України, закріплена частиною 7 статті 4 Закону [10], спричинила концентрацію стратегічних управлінських рішень на центральному рівні. Водночас реалізація цих рішень на практиці вимагала розвитку горизонтальних зв'язків, тому що виконання навіть безпекових завдань було неможливим без залучення місцевих ресурсів і комунікації з громадами.

Подальша трансформація ролі органів місцевого самоврядування простежується у положеннях статті 9 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [10]. Закріплення за головами громад права одноосібного ухвалення рішень у сфері управління майном, бюджетними ресурсами, містобудування та ліквідації наслідків бойових дій суттєво змінило традиційну модель колегіального управління.

Водночас звільнення посадових осіб від юридичної відповідальності за рішення, ухвалені в умовах виправданого ризику (частина 3 статті 9), створило нові умови для управлінської ініціативи [10], що, своєю чергою, сприяло активнішому застосуванню нестандартних управлінських рішень і формуванню більш гнучкого управлінського середовища, у якому стратегічні орієнтири поступово вибудовуються в процесі взаємодії між різними суб'єктами.

Відтак, війна стала рушієм глибоких змін у парадигмі публічного управління регіональним розвитком. Первинне посилення централізації, зумовлене безпековими викликами, поступово трансформується у складну систему мережевої взаємодії, де стратегічні рішення формуються на перетині державних, військових і місцевих інтересів. У процесі відновлення саме така конфігурація управління створює передумови для поєднання державних пріоритетів із локальними потребами та ресурсами, що засвідчує поступову трансформацію до адаптивних і взаємопов'язаних форм регіонального розвитку.

Однак окреслені вище законодавчі та інституційні трансформації свідчать про те, що в умовах воєнного стану стратегічне планування дедалі виразніше набуває ознак складного процесу, у ході якого відбувається системне узгодження інтересів, ресурсних можливостей і відповідальності різних суб'єктів публічної влади. Саме в цьому контексті виникає потреба переосмислення ролі стратегічних документів регіонального розвитку як платформи для інтеграції безпекових, відновлювальних та євроінтеграційних орієнтирів. Відтак, доцільним є звернення до аналізу оновленої Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки [11] (далі Стратегія), положення якої дають підстави стверджувати, що в умовах повномасштабної війни публічне управління регіональним розвитком зазнало суттєвого концептуального переосмислення. Передусім це виявляється у зміні ієрархії стратегічних цілей, у ході якої безпековий компонент набув основоположного значення та визначає специфіку формування інших пріоритетів регіональної політики. Якщо у довоєнний період регіональний розвиток розглядався переважно крізь призму економічного зростання та територіальної збалансованості, то в оновленій Стратегії важливим орієнтиром визначено створення безпекових умов для проживання, повернення населення та відновлення життєдіяльності територій, що безпосередньо зумовлює трансформацію ролей суб'єктів публічного управління.

У цьому контексті стратегічне планування перестає бути виключно інструментом довгострокового соціально-економічного прогнозування і дедалі більше набуває рис антикризового та адаптивного управління. Закріплення у Стратегії таких напрямів, як підтримка сил безпеки і оборони, розвиток системи цивільного захисту, забезпечення техногенної та екологічної безпеки, свідчить про інституційне зближення сфер регіонального розвитку та національної безпеки [11]. Відтак, військові адміністрації та інші безпекові інститути інтегруються у процес формування і реалізації регіональних стратегій, що означає посилення вертикальної координації управлінських рішень на початковому етапі війни.

Разом із тим аналіз структури пріоритетів Стратегії дає змогу зафіксувати послідовну реалізацію стратегічного курсу на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі, що передбачає імплементацію європейських управлінських практик у системі регіонального та місцевого управління, розвиток підходів смартспеціалізації, а також розширення партнерської взаємодії між територіальними громадами, регіонами та міжнародними учасниками [11]. У цих

умовах органи місцевого самоврядування поступово відновлюють і водночас переосмислюють свою функціональну роль, трансформуючись до активних учасників мереж публічного управління, спроможних ініціювати проекти розвитку та залучати зовнішні фінансові, інституційні й експертні ресурси.

Наприклад, важливим у цьому аспекті є блок Стратегії, присвячений відновленню за принципом «відновити краще, ніж було». Тут мається на увазі фізична відбудова інфраструктури з формуванням нових механізмів до просторового розвитку, вибору спеціалізацій територій та диверсифікації інструментів фінансування [11]. Реалізація наведених вище завдань об'єктивно неможлива без тісної координації між центральними органами виконавчої влади, військовими адміністраціями, органами місцевого самоврядування, бізнесом і громадянським суспільством. У цьому сенсі стратегічне планування дедалі більше спирається на горизонтальні зв'язки, проєктні формати співпраці та спільну відповідальність за результати відновлення.

Варто наголосити, що війна істотно змінила функціональну роль органів місцевого самоврядування у стратегічному управлінні розвитком територій. Зафіксовані у Стратегії пріоритети розвитку людського капіталу, національної згуртованості та інституційної спроможності передбачають активне залучення громад до процесів прийняття рішень, розвитку міжмуніципального співробітництва та консолідації локальних ресурсів [11]. Унаслідок цього, навіть за умов посиленого впливу військових адміністрацій, місцевий рівень публічного управління поступово утверджується як важливий комунікаційно-координаційний елемент взаємодії між державою та суспільством.

Окремої уваги заслуговує акцент Стратегії на посиленні інституційної спроможності та впровадженні принципів ефективного врядування. Орієнтація на розвиток компетенцій органів місцевого самоврядування у сфері стратегічного планування, управління публічними інвестиціями, цифрової трансформації та взаємодії з міжнародними партнерами [11] засвідчує формування якісно нового управлінського механізму, у рамках якого стратегічні рішення постають результатом узгодженої взаємодії різних рівнів публічної влади та суспільних секторів.

Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що війна стала детермінантою глибинної трансформації парадигми публічного управління регіональним розвитком. Початкове посилення централізації, зумовлене безпековими викликами, поступово доповнюється розвитком мережеских форм взаємодії, партнерств і горизонтальної координації. Оновлена Державна стратегія регіонального розвитку фіксує трансформацію до моделі, у якій стратегічне планування поєднує безпекові пріоритети з довгостроковими цілями відновлення, стійкості та інтеграції до європейського простору, а органи місцевого самоврядування та військові адміністрації виступають як взаємодоповнювальні елементи єдиної системи публічного управління.

Висновки. Проведене дослідження дає підстави констатувати, що трансформація парадигми публічного управління регіональним розвитком в Україні в умовах воєнного стану зумовлена сукупним впливом безпекових, інституційних і відновлювальних чинників. Отримані результати засвідчують формування складної управлінської моделі, у рамках якої стратегічні рішення виробляються в результаті узгодженої взаємодії державних, військових і місцевих інституцій, а також недержавних суб'єктів. У ході аналізу встановлено, що в

умовах війни стратегічне планування дедалі більше виконує функцію адаптивного та антикризового інструменту, спрямованого на збереження керованості територій, мобілізацію ресурсів і узгодження загальнодержавних орієнтирів із локальними потребами розвитку. Водночас оновлена Державна стратегія регіонального розвитку інституціоналізує зближення сфер регіонального розвитку та національної безпеки, паралельно формуючи основу для впровадження європейських управлінських практик, розвитку мережевої взаємодії та посилення ролі органів місцевого самоврядування як повноцінних суб'єктів публічного управління.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Корнієвський С. Сучасні тенденції у сфері наукових досліджень публічного управління регіональним розвитком. *Аспекти публічного управління*. 2024. № 12(1). С. 135-141.
2. Омельченко Д. О. Сутність механізмів публічного управління регіональним розвитком в умовах сталого розвитку України. *Проблеми сучасних трансформацій*. Серія: право, публічне управління та адміністрування. 2024. № 12. DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2024-12-02-10>
3. Таран О. М. Сучасні напрями розвитку публічного управління: стратегічний форсайт як інструмент управління регіональним розвитком. *Журнал з менеджменту, економіки та технологій*. 2024. № 1. С. 109-124.
4. Криворучко І. В. Публічне управління в умовах війни: виклики та перспективи. *Теорія та практика державного управління*. 2023. № 2. С. 38-53.
5. Скоморовський О. М. Особливості реалізації місцевого самоврядування в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 7. С. 608-609.
6. Динник І. Стратегування регіонального розвитку за воєнного стану. *Scientia fructuosa*. 2023. № 4. С. 4-18.
7. Павчук І. С. Адміністративні повноваження військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування у період воєнного стану. *Академічні візії*. 2025. № 44. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/2163/2034>
8. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09.04.1999 № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>
9. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
10. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
11. Про внесення змін до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова Кабінету Міністрів України від 12.12.2025 № 1686. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1686-2025-%D0%BF#Text>

REFERENCES

1. Korniiievskiy, S. (2024). Suchasni tendentsii u sferi naukovykh doslidzhen publichnoho upravlinnia rehionalnym rozvytkom [Modern trends in research on public administration of regional development]. *Aspekty publichnoho upravlinnia*, 12(1), 135–141.
2. Omelchenko, D. O. (2024). Sutnist mekhanizmiv publichnoho upravlinnia rehionalnym rozvytkom v umovakh staloho rozvytku Ukrainy [The essence of public administration mechanisms of regional development in the context of sustainable development of Ukraine]. *Problemy suchasnykh transformatsii. Seriya: Pravo, publichne upravlinnia ta administruvannia*, 12. <https://doi.org/10.54929/2786-5746-2024-12-02-10>
3. Taran, O. M. (2024). Suchasni napriamy rozvytku publichnoho upravlinnia: Stratehichniy forsait yak instrument upravlinnia rehionalnym rozvytkom [Modern directions of public administration development: Strategic foresight as a tool for regional development management]. *Zhurnal z menedzhmentu, ekonomiky ta tekhnolohii*, 1, 109–124.
4. Kryvoruchko, I. V. (2023). Publichne upravlinnia v umovakh viiny: vyklyky ta perspektyvy [Public administration in wartime: Challenges and prospects]. *Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia*, 2, 38–53.
5. Skomorovskiy, O. M. (2022). Osoblyvosti realizatsii mistsevoho samovriaduvannia v umovakh voiennoho stanu [Peculiarities of local self-government implementation under martial law]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal*, 7, 608–609.
6. Dynnyk, I. (2023). Stratehuvannia rehionalnoho rozvytku za voiennoho stanu [Strategizing regional development under martial law]. *Scientia Fructuosa*, 4, 4–18.
7. Pavchuk, I. S. (2025). Administratyvni povnovazhennia viiskovykh administratsii ta orhaniv mistsevoho samovriaduvannia u period voiennoho stanu [Administrative powers of military administrations and local self-government bodies during martial law]. *Akademichni vizii*, 44. <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/2163/2034>
8. Verkhovna Rada of Ukraine. (1999). *Pro mistsevi derzhavni administratsii: Zakon Ukrainy vid 09.04.1999 № 586-XIV* [On local state administrations]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
9. Verkhovna Rada of Ukraine. (1997). *Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 21.05.1997 № 280/97-VR* [On local self-government in Ukraine]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
10. Verkhovna Rada of Ukraine. (2015). *Pro pravovyi rezhym voiennoho stanu: Zakon Ukrainy vid 12.05.2015 № 389-VIII* [On the legal regime of martial law]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
11. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2025). *Pro vnesennia zmin do Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na 2021–2027 roky: Postanova vid 12.12.2025 № 1686* [On amendments to the State Strategy for Regional Development 2021–2027]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1686-2025-%D0%BF#Text>.

Received (надійшла до редакції): 25.02.2026

Accepted (прийнята до друку): 17.03.2026

Published (опублікована): 25.03.2026